

Vuurtorenbeer

tekst: Mathilde Stein

illustraties: Piet Grobler

Lemniscaat 2023 - €14,99 - ISBN 9789047714637

Groep
3-6 (NL)
Leerjaar
1-4 (B)
Thema's
jezelf zijn
fantasie
vriendschap
water en wind
bang zijn

Vuurtorenbeer is altijd blij. Tot hij de verhalen van Avonturenbeer leest. Die heeft pas een spannend leven! Vuurtorenbeer wordt er somber van. Wat is zijn eiland eigenlijk saai. Maar dan komt de storm en klinkt er hulpgeroep op zee... Is dat... Kan het... Zou het...?

1 Vooraf

Een grappig verhaal voor de middenbouw, maar ook geschikt om voor te lezen aan beginnende lezers. Een verhaal met complexere zinnen en woorden zoals strompelen, drenkeling en doodmoe, maar ook woorden die niet bestaan, bijvoorbeeld 'snotverkokkels'. De illustraties vormen hierbij een mooi geheel met de tekst. De

boodschap die centraal staat, niemands leven is altijd perfect, past heel goed bij de huidige maatschappij, waarin het dagelijkse leven online vaak als alleen maar fantastisch wordt voorgesteld. Leerlingen krijgen mee dat je tevreden mag zijn met wie je bent en met wat je hebt. Al mag je natuurlijk altijd dromen over hoe je leven er ook uit kan zien.

2 Introductie boek in de klas

Vraag aan de leerlingen of ze ooit hebben meegemaakt dat iemand zich anders voordoet. Iemand zegt bijvoorbeeld dat hij iets leuk vindt om te doen, terwijl dat niet zo is. Of iemand zegt dat hij het eten lekker vindt, terwijl hij het liever niet opeet.

- Kun je redenen bedenken waarom iemand zichzelf anders zou willen voordoen?

Laat vervolgens de cover zien. Stel de volgende vragen:

- Wat is de titel van het boek? Wat zou de titel betekenen? Zie je hiervoor al aanwijzingen op de illustratie?
- Wat zie je allemaal op de cover?
- Waarover zou dit verhaal gaan, denk je?
- Heb je op basis van de cover al een idee waar het verhaal zich zou kunnen afspelen?

3 Voorlezen

De vragen die gesteld worden zijn geïnspireerd op de methode 'boekgesprekken' van Aidan Chambers.

Doel van de vragen:

- De leerlingen halen de boodschap uit het verhaal.
- De leerlingen leren de betekenis van complexere woorden.
- De leerlingen beschrijven het karakter van de personages.

Lees de hoofdstukken van het boek op volgorde voor, of wissel af met de leerlingen. Lees het boek in zijn geheel voor en stel de leerlingen achteraf onderstaande vragen, of stel de leerlingen de vragen tijdens het voorlezen van het desbetreffende hoofdstuk.

Na het lezen van hoofdstuk 1 (p. 9-10):

- Wat vindt Vuurtorenbeer van het eiland? Wat staat er in de tekst?
- Welke gevoelens kun je ontdekken?

Na het lezen van hoofdstuk 6 (p. 17-18):

- Hoe beschrijft Vuurtorenbeer het eiland nu? Welke verschillen zie je?
- Welke gevoelens herken je? Verschillen die met hoofdstuk 1?
- Hoe komt het dat Vuurtorenbeer nu anders naar het eiland kijkt, denk je? Welke aanwijzingen staan er in de tekst?
- Vergelijk jij je woonplaats ook weleens met die van iemand anders? Zo ja, keek je daarna ook anders naar je woonplaats?

Na het lezen van hoofdstuk 8 (p. 20-21):

- Denkt Vuurtorenbeer nog hetzelfde over het eiland, denk je? Wat staat er in de tekst? En hoe zit dat met zijn emoties? Welke vind je in de tekst?
- Speelt de storm volgens jou een rol in het beeld dat Vuurtorenbeer van het eiland heeft? Zo ja, kun je een voorbeeld uit de tekst noemen?

Na het lezen van hoofdstuk 15 (p. 33):

- Wat doet Vuurtorenbeer? Hoe wordt dat beschreven in de tekst?
- Welk beeld heb je van Vuurtorenbeer gekregen? Welke karaktereigenschappen passen bij hem? Kun je een voorbeeld geven uit de tekst?

Na het lezen van hoofdstuk 35 (p. 74):

- Hoe omschrijft Avonturenbeer zichzelf? Welke karaktereigenschappen benoemt hij?
- Komt de beschrijving van Avonturenbeer overeen met jouw beeld van hem? Of zou je hem ook nog andere karaktereigenschappen geven?
- Avonturenbeer vertelt dat hij 'een bange poeperd' is. Kun je je voorstellen dat hij bang is? Hoe zou je hem kunnen helpen?

Na het lezen van hoofdstuk 39 (p. 80-81):

- Avonturenbeer heeft een nieuw verhaal geschreven, maar dat wordt niet helemaal verteld.
- Kun jij het verhaal van Avonturenbeer aanvullen op de plek van de puntjes? Laat de leerlingen elkaar aanvullen en maak het verhaal op die manier compleet.
 - Avonturenbeer noemt zichzelf nu 'Verzinbeer'. Vind je deze naam bij hem passen? Kun je een voorbeeld uit de tekst noemen om dit uit te leggen? Zegt deze naam volgens jou ook iets over zijn karakter?
 - Kun je ook nog andere namen verzinnen die bij zijn karakter passen?

Na het lezen van hoofdstuk 40 (p. 82-83):

- Avonturenbeer zegt: 'Wat boffen we toch dat we zijn wie we zijn.' Wat zou hij hiermee bedoelen, denk je? Wat is zijn boodschap?
- Vind jij het belangrijk dat iemand kan zijn wie hij/zij echt is? In welke situatie kan het lastig/makkelijk voor iemand zijn om niet zichzelf te zijn?

Na het lezen van het boek:
Lees hoofdstuk 2, 18, 20 en 33 nogmaals voor. Vraag na het lezen van ieder hoofdstuk:

- Hoe wordt het gedrag van Avonturenbeer beschreven? Wat doet en zegt hij?
 - Hoe kijkt Vuurtorenbeer naar Avonturenbeer? Wat staat er in de tekst? Welke emoties passen hierbij?
 - Welk beeld heb jij van Avonturenbeer op basis van de tekst?
-

Extra verdiepende vragen na het lezen van het boek:

- De auteur schrijft op de titelpagina: 'Voor al die lieve Vergelijkberen'. Wat bedoelt hij hiermee?
- Is Vuurtorenbeer gedurende het verhaal op een andere manier naar Avonturenbeer gaan kijken? Geef een voorbeeld uit de tekst.
- Hoe zou jij het karakter van Avonturenbeer omschrijven? Welke aanwijzingen staan in de tekst?
- Vuurtorenbeer kent van sommige woorden de betekenis niet. Weet jij wat 'ontmantelen', 'onderaards' of 'trollenbastion' betekenen? Hoe kun je de betekenis van moeilijke woorden uit de context afleiden?

4A Verwerking: Kunnen we zonder vuurtorens?

Doel:

De leerlingen verdiepen zich in de functie van een vuurtoren.

Sluit aan bij kerndoel 48: *Leerlingen leren over de maatregelen die in Nederland genomen worden/werden om bewoning van door water bedreigde gebieden mogelijk te maken.*

Benodigheden:

- A3-papier (per tweetal of groepje)
-

1. Voorkennis activeren: wat weten de leerlingen al van vuurtorens? Laat de illustratie van een vuurtoren op pagina 23 van het boek zien. Zoek eventueel ook een filmpje van een vuurtoren op.

Lees hoofdstuk 9 (p. 22-24) voor.

Vraag vervolgens:

- Wat wordt er geschreven over de vuurtoren?
- Ben je nog nieuwe dingen te weten gekomen?
- Is een vuurtoren alleen handig voor schepen?

Maak een woordweb op het bord met nieuwe en oude feiten over vuurtorens. Laat op Google Maps (typ in: vuurtoren) zien waar vuurtorens staan in Nederland en België.

2. Zoek op willemwever.nl naar 'vuurtoren' en lees samen het artikel 'Waarom zijn er nog vuurtorens als alle schepen een radar hebben?'. Bekijk eventueel ook nog 'Hoe werkt een radar?' of 'Wat doet een vuurtorenwachter?'.

Laat de leerlingen een infographic maken over een vuurtoren. Een infographic is een mix van tekeningen, data en een beetje tekst. Ze tekenen of plakken een afbeelding van een vuurtoren in het midden van het A3-papier. Daaromheen tekenen en schrijven de leerlingen zoveel mogelijk informatie over vuurtorens. Moedig de leerlingen aan om de gevonden teksten in eigen woorden op te schrijven en om de tekst beperkt te houden. De leerlingen kunnen ook kiezen voor één specifieke

vuurtoren als ze daar voldoende informatie over kunnen vinden. Laat de leerlingen eventueel gebruikmaken van de schoolbieb of wijs hen op de filmpjes van Willem Wever als ze meer informatie nodig hebben.

Andere interessante websites:

www.vuurtorentexel.nl

www.visitwadden.nl

www.vuurtorens.org

3. De leerlingen gaan hun infographics aan de andere leerlingen in de klas laten zien en lezen. Stimuleer de kijkers om kritische vragen te stellen bij onduidelijkheden. Geef de leerlingen de tijd om de infographic aan te vullen of te verbeteren. Hang de gemaakte infographics op in de klas.

4B Verwerking: Spanning in een verhaal

Doelen:

- De leerlingen ontdekken hoe je spanning in een verhaal brengt.
- De leerlingen schrijven zelf een kort, spannend verhaal.

Sluit aan bij kerndoel 5: *De leerlingen leren naar inhoud en vorm teksten te schrijven met verschillende functies, zoals: informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen.*

Sluit aan bij kerndoel 55: *De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.*

1. Lees hoofdstuk 28 (p. 55-61) voor.

Avonturenbeer heeft een verhaal verzonnen over zijn tijd op het eiland van Vuurtorenbeer, maar dit verhaal is heel anders dan de werkelijkheid.

- Over wie gaat dit verhaal, denk je? Welke aanwijzingen vind je hiervoor in de tekst?
- Hoe wordt Avonturenbeer beschreven? Welke handelingen worden beschreven? Welk beeld wordt er hierdoor van hem gevormd? Klopt dit beeld ook als je de rest van het verhaal leest?
- Is dit verhaal verzonnen of staat er ook informatie in die klopt? Geef voorbeelden van dingen die verzonnen zijn en dingen die waargebeurd zijn.

2. Bespreek met de leerlingen hoe je een verhaal spannend kunt maken. Maak hiervan een lijstje. Denk aan:

- Het verhaal begint meteen met actie: er gebeurt meteen iets heftigs.
- Er is een duidelijk probleem dat moet worden opgelost.
- De hoofdpersoon komt enkele moeilijkheden tegen die het lastig maken om het probleem op te lossen. Hij heeft een tegenstander.
- Er is zo nu en dan een korte pauze.
- Met veel moeite lost de hoofdpersoon het probleem op.

Lees vervolgens nog eens het verhaal voor of laat de leerlingen dit doen. Maak groepjes van vier en laat de leerlingen onderzoeken welke spannende onderdelen er in het verhaal zitten.

- Vind je het verhaal ook spannend of juist niet? Wat maakt het verhaal wel of niet spannend voor jou?
- Wat vind je nog meer van het verhaal? Vind je het leuk om te lezen? Geef er een voorbeeld uit de tekst bij.

3. De leerlingen schrijven een kort, spannend verhaal. Verwijs terug naar het lijstje dat zij hebben gemaakt als hulpmiddel. Als ze klaar zijn, wisselen ze hun verhaal uit met hun buurman of buurvrouw. Wat vinden zij van het verhaal? Is het spannend? Hebben ze tips voor elkaar om het verhaal nog spannender te maken?

5 Verder lezen

Wil je meer verhalen over vuurtorens lezen? Lees dan *Lampje* van Annet Schaap. Een verhaal over de dochter van een vuurtorenwachter die iedere dag de toren beklimt om het licht aan te steken. Of lees *De jongen en de papegaaiduiker* voor van Michael Morpurgo en Benji Davies, over een jongen en een vuurtorenwachter. Het boek *De vuurtoren* van Koos Meinderts gaat over Jonas die met zijn oma in een vuurtoren woont.

Colofon

© Stichting Lezen (2023)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek *op school* (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek).

Auteur

Patsboem! Educatief

Vormgeving

Judith Schoffelen &
Erik oude Hanhof

lezen.nl